

พุทธประวัติ

ฉบับวัดไทยโพธิ์ธาร พุทธคยา อินเดีย

พุทธประวัติ

ฉบับวัดไทยโพธิ์ธาร พุทธคยา อินเดีย

โดย พระครูวินัยธรกิตติพงษ์ จิตคุตฺโต

โดย พระครูวินัยธรกิตติพงษ์ จิตคุตฺโต

พุทธประวัติ

ฉบับวัดไทยโพธิ์วิหาร พุทธคยา อินเดีย

โดย พระครูวินัยธรกิตติพงษ์ จิตฺตคุตฺโต

ISBN 978-616-335-535-5

พุทธประวัติ

พระครูวินัยธรกิตติพงษ์ จิตตคุตโต

กองงานวิชาการ

พระอาจารย์นิยม	ญาณปาโล น.ธ.เอก, ศน.บ., ประโยค 1-2
พระอาจารย์ธีระพงษ์	สุเมโธ น.ธ.เอก, พธบ., พธม.
ดร.นิติกานต์	ธรรมหรรษากุล น.ธ.เอก, PhD, ปธ. 6
คุณคมลธิ์	พิศเพ็ง น.ธ.เอก, ปธ. 7

ภาพปก CG โดย : รัมมิกะอุบาสก

พิมพ์ครั้งที่ 2 จำนวน 1,000 เล่ม กรกฎาคม 2557

เจ้าของ : กองทุนปัญญาบารมี ชมรมธรรมรักษาไทย-อินเดีย
71/4 ถนนบรมราชชนนี แขวงอรุณอมรินทร์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700
โทร. 02-8845683-6, 081-9944790 แฟกซ์: 02-8845682

พิมพ์ที่ : บริษัท สปีด เพรส จำกัด
233, 235 ซอยเพชรเกษม 42 แยก 1
แขวงบางจาก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ 10160
โทร. 0-2869-4335-6, 0-2869-4178-9
แฟกซ์ 0-2869-4505

คำนำ

พุทธประวัติ คือเรื่องราวเกี่ยวกับพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าพระองค์นั้นเป็นลูกใคร ออกบวชเพื่ออะไร ตรัสรู้ธรรมะแล้ว ได้แสดงธรรมโปรดใครที่ไหนบ้าง ก่อนที่พระองค์จะเสด็จดับขันธปรินิพพานได้ฝากคำสั่งสอนอะไรแก่ พุทธบุตรบ้าง

เป็นธรรมดาที่ผู้จาริกแสวง ณ แดนพุทธภูมิ ต้องการทราบประวัติของพระพุทธเจ้าโดยละเอียด เพราะว่าท่านเหล่านั้นได้เกิดศรัทธา ปสาธิต ความเลื่อมใสในคำสั่งสอน

ในเนื้อหาหนังสือเล่มนี้จะประกอบไปด้วย ตอนประสูติ ตรัสรู้ ปฐมเทศนา และปรินิพพาน

หวังเป็นอย่างยิ่งหนังสือเล่มนี้จักเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านขอปัญญาบารมี ความไม่หลง จงบังเกิดขึ้นแก่ท่านผู้ใคร่ในการศึกษาจกทุกประการ เทอญ

พระกิตติพงษ์ จิตคุตฺโต
ประธานวัดไทยโพธิวิหาร พุทธคยา อินเดีย
ผู้อำนวยการก่อสร้างวัดไทยโพธิวิหาร

กองงานเลขานุการ

โทร. 02-8845683-6, 081-9944790

สารบัญ

หน้า

พุทธประวัติ

ชมพุทธรูป

- ชนเผ่า	2
- ชนบทประเทศ	2
- แคว้น	3
- วรณะ	3
- ความคิดเห็น	3
- ศากยวงศ์	4

ประสูติ

- สุบินนิมิต	6
- เสด็จสวนลุมพินี	6
- ปาฏิหาริย์แห่งพระโพธิสัตว์เจ้า	7
- สหชาติทั้ง 7	7
- 3 วัน กภาพเทวิลดาบสเข้าเยี่ยม	8
- 5 วัน ขนานพระนาม	8
- 7 วัน พระมารดาทิวงคต	9
- ได้ปฐมฌานในวันแรกนาขวัญ	9
- 7 พรรษา ศึกษาศิลปวิทยา	9
- 16 พรรษา อภิเษกสมรส	10

- เห็นเทวทูต 4	10
- 29 พรรษา กำเนิดพระราहुล ออกบวช	10

ตรัสรู้

- ทรงสัญญากับพระเจ้าพิมพิสาร	12
- ทรงศึกษาในสำนักอาฬารดาบส และอุทกดาบส	12
- บำเพ็ญทุกกรกิริยา	12
- พิณ 3 สาย	13
- นางสุชาดาถวายข้าวมธุปายาส	16
- ไสตถียพราหมณ์ถวายหญ้ากู่สะ	18
- ทรงตรัสรู้	18
- เสวยวิมุตติสุข	19

แสดงปฐมเทศนา

- เลือกบุคคลจะโปรดแสดงธรรม	22
- โปรดปัญจวัคคีย์	23
- แสดงธรรมจกัปปวัตตนสูตร (ปฐมเทศนา)	24
- แสดงอนัตตลักขณสูตร	25
- โปรดยสกุลบุตร	26
- ส่งสาวกประกาศพระศาสนา	27
- โปรดภัททวัคคีย์	28
- โปรดชฎิล 3 พี่น้อง	28

- เสด็จกรุงราชคฤห์	29
- เสด็จกรุงกบิลพัสดุ์	32
- เสด็จแคว้นโกศล เมืองสาวัตถี	33

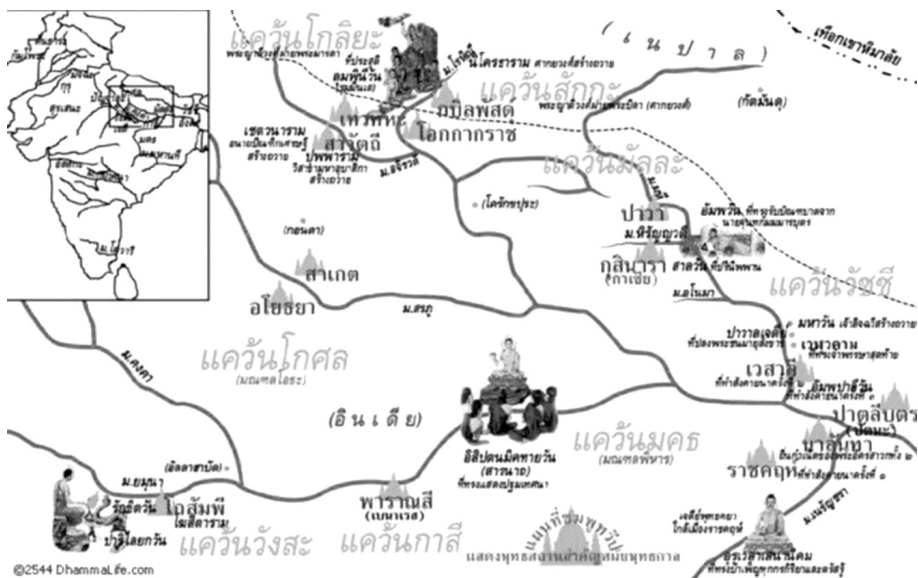
ปรีนิพพาน

- พรวรรษาสุดท้าย	35
- ปลงอายุสังขาร	35
- เหตุแผ่นดินไหว	35
- โปรดนายจุนทะ	37
- ทรงพระประชวร	37
- ผลอาหารบิณฑบาต 2 คราว	38
- ตรัสสรรเสริญปฏิบัติบูชา	38
- สังเวชนียสถาน 4 ตำบล	38
- การปฏิบัติต่อสตรี	39
- การปฏิบัติต่อพุทธสรีระ	39
- ฎปารหบุคคล 4 จำพวก	40
- สรรเสริญพระอนันท์	40
- ตรัสอดีตกุสินารา	40
- โปรดสาวกองค์สุดท้าย	41
- ปัจฉิมโอวาท	41
- นิพพาน	41
- สุภัททอุทตมบรรพชิตจ้วงจาบพระธรรมวินัย	42

- ส่วนที่ไม่ใหม่	42
- แจกพระบรมสารีริกธาตุ	43
- ศูนย์ทพจน์ของโทณพราหมณ์	43
- เจดีย์ 4 ประเภท	43
- สังคายนา	44

ภาคผนวก

- ลำดับการสืบเชื้อสาย	46
- ชื่อแคว้นและเมืองหลวง	47
- อายุลำดับเหตุการณ์พุทธประวัติ	48
- การเข้าฌานปรินิพพานของพระพุทธเจ้า	49

แผนที่ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหานคร

ชมพูทวีป

ชมพูทวีป คือ ดินแดนที่เรียกในอดีต ปัจจุบันได้แก่ ประเทศอินเดีย เนปาล อัฟกานิสถาน ปากีสถาน บังคลาเทศ และพม่าบางส่วน อยู่ทางทิศพายัพของไทย

ชนเผ่า

ชนชาติมี 2 เผ่า คือ

1. มลิกษะ
2. อริยกะ

ชาวมลิกษะ ชนเผ่าได้ตั้งถิ่นฐานอยู่เดิมแล้ว ส่วนอริยกะ อพยพลง มาทางเหนือข้ามภูเขาคาสิมาลัย และอาศัยความเจริญทางวัฒนธรรมมี อำนาจเหนือกว่าขับไล่มลิกษะให้ถอยร่นออกไป

ชนบทประเทศ

ชนบทประเทศ แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

1. มัชฌิมชนบทหรือมัธยมประเทศ ได้แก่ ส่วนกลาง เป็นที่อยู่ อริยกะ
2. ปัจฉิมชนบทหรือปัจฉิมประเทศ ได้แก่ รอบนอกขอบชายแดน เป็นที่อยู่ของมลิกษะ

แคว้น

ชมพูทวีปมี 16 แคว้น ได้แก่ อังคะ มคธ กาสี โกศล วัชชี มัลละ เจติ วังสะ กุรุ ปัญจาละ มัจฉะ สุรเสนะ อัสสกะ อวันตี คันธาระ และกัมโพชะ

แคว้นที่นอกเหนือข้างต้นมี 5 แคว้น ได้แก่ สักกะ โกลิยะ ภัคคะ วิเทหะ อังคุตตราปะ

วรรณะ

วรรณะเป็นชนชั้นมี 4 ประเภท คือ

1. กษัตริย์ ศึกษายุทธวิธี มีหน้าที่ปกครอง
2. พราหมณ์ ศึกษาพระเวท มีหน้าที่อบรมสั่งสอน พิธีกรรม
3. แพศย์ ศึกษาการพาณิชย์ มีหน้าที่การค้าขาย
4. ศูทร ศึกษาการใช้แรงงาน มีหน้าที่เป็นกรรมกร

วรรณะสูงสมสู่กับวรรณะต่ำลูกที่เกิดมาเรียกว่า “จัณฑาล” เป็นที่เหยียดหยามของสังคม

ความคิดเห็น

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการตายการเกิดมี 2 ประการ

1. ถือว่าตายแล้วเกิด
2. ถือว่าตายแล้วสูญ (มี 2 อย่างคือ สูญทุกอย่าง และสูญบางอย่าง)

เกี่ยวกับความสุขความทุกข์ มี 2 ประการ

1. ได้รับสุขทุกข์ ได้เอง ไม่มีเหตุปัจจัย

2. ได้รับสุขทุกข์ มีเหตุปัจจัย (เห็นแตกออกไป 2 อย่าง คือเหตุภายนอกเช่น เทวดา เหตุภายในคือกรรม)

ศากยวงศ์

ลักกชนบท อยู่ในดงไม้สักกะเป็นเขตป่าหิมพานต์ ตอนเหนือของชมพูทวีป มีกษัตริย์พระนามว่า พระเจ้าโอกกากราช มีโอรส 4 พระองค์ ธิดา 5 พระองค์ พระมเหสีสิ้นพระชนม์ มีพระมเหสีองค์ใหม่ มีพระโอรส 1 พระองค์ เป็นที่โปรดปราน พระองค์ปลั่งปากพูดว่า พระนางต้องการสิ่งใด จะประทานพรให้ พระนางจึงทูลขอพระราชสมบัติให้กับโอรสของพระนางเอง บุตรธิดาทั้ง 9 พระองค์ จึงได้ย้ายไปสร้างเมืองใหม่ อันเป็นที่อยู่ของกบิลดาบส สร้างขึ้นตามคำแนะนำของท่านจึงได้ชื่อว่า กบิลพัสดุ์

ต่อมาโอรสธิดาได้อภิเษกสมรสสมสู่กันระหว่างพี่น้อง ยกเว้นพี่สาวคนโต วงศ์นี้ได้นามว่า ศากยวงศ์ เพราะตั้งอยู่ในลักกชนบท พี่สมสู่กันเอง เรียกสกุลสังวาส และสักกา คือ ผู้อาจหาญ สามารถ

มีกษัตริย์พระองค์หนึ่ง ซึ่งเคยเป็นโรคเรื้อนอาศัยกินอยู่ในป่าดงไม้กะเบาจนทำให้โรคหาย ต่อมาได้อภิเษกสมรสกับพระเชษฐภคินี (พี่สาวคนโต) มีพระนครนามว่า กรุงเทวทหะ ตั้งวงศ์โกติยะสืบต่อมา

ศากยวงศ์สืบเชื้อสายเรื่อยมาจนถึงพระเจ้าชยเสนะ พระเจ้าสีหนุ พระเจ้าสุทโธทนะ และมีพระโอรสชื่อว่า เจ้าชายสิทธัตถะ

พระราชโอรสประสูติ ณ ลุมพินี เสด็จดำเนินไป 7 ก้าว
แล้วเปล่งอาภิสวาจา ในวันวิสาขปุรณมี

ประสูติ

สุบินนิมิต

ก่อนพุทธศักราช 80 ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 พระโพธิสัตว์ได้จุติจากสวรรค์ชั้นดุสิตมาปฏิสนธิในพระครรภ์ของพระนางสิริมาया สุบินนิมิตว่า ท้าวมหาราชยกพระนางพร้อมพระแท่นบรรทมสู่ป่าหิมพานต์ เทพยดาเชิญสรองน้ำในสระอโนดาต ฉลองด้วยอาภรณ์อันเป็นทิพย์ มีช้างเผือกถือดอกบัวเวียนประทักษิณพระนาง 3 รอบ เข้าสู่พระครรภ์ของพระนางทันใดนั้นได้เกิดแผ่นดินไหว

โหราจารย์ได้ทำนายสุบินนิมิต โอรสที่จะมาเกิดเป็นผู้มีบุญญาธิการ

เสด็จสวนลุมพินี

พระนางสิริมหามายาทรงพระครรภ์ครบ 10 เดือน จึงเสด็จไปยังกรุงเทพมหานคร พอถึงสวนลุมพินีวันตั้งอยู่ระหว่างกบิลพัสดุ์และ เทวทหะ พอใกล้จะประสูติพระกุมาร เจ้าพนักงานได้นำผ้าซิ่นกันเป็นม่านทรงประทับยืน มือหนึ่งยกกิ่งไม้สาละแล้วให้ประสูติพระกุมาร วันศุกร์ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ปีจอ ได้ต้นสาละ

ปาฏิหาริย์แห่งพระโพธิสัตว์เจ้า

ในการประสูติของพระโพธิสัตว์เจ้ามีปาฏิหาริย์ดังนี้คือ

1. ขณะประสูติพระมารดาทรงประทับยืน
2. มีเทวดามากมายรองรับ
3. บริสุทธิไม่แปดเปื้อนด้วยมลทิน
4. มีธารน้ำเย็น-ร้อนมาตรงสนานพระวรกาย
5. ประสูติเดินได้ 7 ก้าว (มีดอกบัวผุดขึ้นรองรับ)

6. เปล่งอาภิสวาทว่า “เราเป็นผู้เลิศเป็นผู้เจริญที่สุด เป็นผู้ประเสริฐที่สุดในโลก การเกิดของเราครั้งนี้เป็นครั้งสุดท้าย บัดนี้ภพใหม่ไม่มีอีกแล้ว”

7. เกิดแผ่นดินไหว

สหชาติทั้ง 7

สหชาติ คือ สิ่งที่เกิดขึ้นร่วมในวันเวลาเดียวกันกับพระโพธิสัตว์ มี 7 ประการ คือ

1. พระนางพิมพาหรือยโสธรา
2. พระอานนท์
3. กาฬุทายีอำมาตย์
4. นายจันนะ
5. ม้ากัณฐกะ
6. ต้นพระศรีมหาโพธิ
7. ขุมทรัพย์ทั้ง 4 คือ สังขนิธิ เอลนิธิ อุบลนิธิ และปุณทริกนิธิ

3 วัน กาฬเทวิลดาบสเข้าเเยียม

กาฬเทวิลดาบสหรือ “อชิตะ” สู้ราชสำนักเข้าเเยียม พอได้เห็น พระราชกุมารถูกต้องตามตำรามหาบุรุษลักษณะ ดีใจอย่างมาก จึงก้มกราบ พระกุมาร พระเจ้าสุทโธทนะพอเห็นเช่นนั้นก็อภิวาทตามและอชิตดาบสได้ ร้องไห้เพราะว่าตนเองอายุมากแล้ว ไม่ได้ทันเห็นการตรัสรู้ของพระราช กุมารได้ไปบ้านน้องสาวสั่งหลานชื่อว่า นาลกะ “ถ้าโตขึ้นให้ออกบวชตาม พระมหาบุรุษ”

5 วัน ขนานพระนาม

พระเจ้าสุทโธทนะเชิญพราหมณ์ 108 มาเลี้ยงโภชนาหาร คัดเลือก พราหมณ์ให้เหลือ 8 คน คือ 1. รามพราหมณ์ 2. ลักษณะพราหมณ์ 3. ยัญญพราหมณ์ 4. ธชพราหมณ์ 5. โภชพราหมณ์ 6. สุทัตตพราหมณ์ 7. สยามพราหมณ์ 8. โกณฑัญญพราหมณ์

พราหมณ์ 7 คนแรกชู 2 นิ้ว ทำนายลักษณะเป็น 2 ทางคือ

1. ถ้าอยู่ครองฆราวาส จักเป็นจักรพรรดิราชผู้ยิ่งใหญ่
2. ถ้าออกบวช จักได้บรรลุธรรม เป็นศาสดาเอกของโลก

มีเพียงโกณฑัญญพราหมณ์ หนึ่งน้อยชูเพียงนิ้วเดียวว่า “พระองค์ จักออกบวช ได้ตรัสรู้ เป็นศาสดาเอกในโลก

ขนานพระนามว่า “สิทธัตถะ” คือ ผู้มีความสำเร็จในสิ่งที่ตนตั้งใจ

“โคตมะ” มหาชนเรียกตามพระโคตร

“อังคิรส” เพราะฉัพพรรณรังสีชานออกจากกาย

8 พุทธประวัติ

7 วัน พระมารดาทิวงคต

ลัทธิตะราชกุมาร ประสูติได้ 7 วัน พระมารดาเสด็จทิวงคตตามครรลองที่ไม่ให้สัตว์อื่นได้ร่วมพระกรรม และได้บังเกิดเป็นเทพบุตรในสวรรค์ชั้นดุสิต

พระนางปชาบดีโคตมี (พระน่านาง) จึงรับเลี้ยงดูพระราชกุมารดุจโอรสแท้ๆ ต่อมาพระนางได้ให้กำเนิดโอรสธิดาคือ นันทะ และรูปะนนทา

ได้ปฐมฌานในวันแรกนาขวัญ

พระพี่เลี้ยงไปดูพิธีแรกนาขวัญกันหมด ปล่อยให้พระองค์ประทับกายตันหว่าลำพังแต่ผู้เดียว ความเงียบสงบทำให้จิตเป็นสมาธิจนได้ปฐมฌาน เภาของได้ตันหว่าไม่คล้อยไปตามแสงพระอาทิตย์ พระเจ้าสุทโธทนะทรงเห็นเหตุอัศจรรย์ จึงถวายอภิวัตพระราชกุมาร

7 พรรษา ศึกษาศิลปวิทยา

เจ้าชายลัทธิตะอายุ 7 ปี พระราชบิดาสั่งให้ชุดสระโบกขรณี 3 แห่งคือ สระปทุมบัวหลวง 1 สระบุญทริกบัวขาว 1 สระอุบลบัวขาว 1 ได้ศึกษาศิลปวิทยากับครุวิศวามิตร สำเร็จ 18 สาขา มีการรบบการยิงธนูเป็นต้น ได้ทำการแสดงยิงธนูต่อเหล่าประยูรญาติอย่างเก่งกาจสามารถงดงามเสียงธนูนั้นดังกระหึ่มไปทั่วพระนคร

16 พรรษา อภิเษกสมรส

เจ้าชายสิทธัตถะอายุ 16 ปี พระราชบิดา มีรับสั่งให้สร้างปราสาท 3 หลัง ไว้สำหรับประทับใน 3 ถดู สู่ขอพระนางพิมพาหรือยโสธรา ราชธิดา พระเจ้าสุปปพุทธะแห่งกรุงเทวทหะมาเป็นพระชายา เสวยสุข มีดนตรีระโคม ล้วนด้วยสตรี ไม่มีบุรุษเจือปน

เห็นเทวทูต 4

สิทธัตถะราชกุมารเสด็จยังพระนคร ได้ทอดพระเนตรเห็นเทวทูต 4 คือ คนแก่ คนเจ็บ คนตาย และสมณะ ที่เฝ้าดาเนรมิตไว้

29 พรรษา กำเนิดพระราहुล และออกบวช

กลับจากประพาสพระนครแล้ว ได้ยินพระนางยโสธราให้ประสูติของพระโอรส พระองค์ทรงอุทานว่า “ราहुล ชาด” แปลว่า บ่วงเกิดแล้ว พระกุมารจึงได้พระนามว่า ราहुล

ในอรรถกถาได้กล่าวไว้พระองค์เสด็จหนีตอนกลางคืน ทรงม้ากัณฐกะ มีนายฉันทะติดตาม พอถึงริมฝั่งแม่น้ำอนิมานทีใช้พระขรรค์ตัดพระเมาลีขณะนั้นขมิถุการพรหมได้นำบาตรจีวรมาถวายแล้ว อธิษฐานเพศบรรพชิต สั่งให้ฉันทะนำม้ากลับสู่พระราชวังม้า กัณฐกะ อาลัยในความรักเสียใจจนสิ้นใจ ตายไปบังเกิดเป็นกัณฐกะเทพบุตร ขึ้นดาวดึงส์

พระมหาบุรุษทรงตรัสรู้พระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ
ณ ใต้ร่มไม้พระศรีมหาโพธิ
ฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา ตำบลอุรุเวลาเสนานิคม ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6

ตรัสรู้

ทรงสัญญากับพระเจ้าพิมพิสาร

หลังจากบรรพชา เสด็จพักแรม ณ อนุปิยัมพวัน แคว้นมัลล เป็นเวลา 7 วัน จากนั้นเสด็จไปยังแคว้นมคธ ประทับภูเขাপัณฑวะ พระพุทธเจ้าก่อนยังไม่ได้ตรัสรู้จะเรียกว่า พระมหานุรุช พระเจ้าพิมพิสาร ทราบข่าวจึงเสด็จไปยังภูเขাপัณฑวะ ชักชวนพระมหานุรุชให้มาครองราชสมบัติด้วยกัน พระมหานุรุชทรงปฏิเสธ พระเจ้าพิมพิสารทูลขอปฏิญญาว่า “ถ้าตรัสรู้แล้ว ขอให้เสด็จมาเทศนาโปรดข้าพระองค์ด้วย” พระมหานุรุชรับปฏิญญาทุกประการ

ทรงศึกษาในสำนักอาหารดาบส และอุทกดาบส

ทรงศึกษาในสำนักอาหารดาบส กาลามโคตร ได้สมาบัติ 7 และ อุทกดาบส รามบุตร ได้สมาบัติ 8 (รูปฌาน 4 อรูปฌาน 4) เมื่อไม่ไช้หนทางตรัสรู้จึงลาอาจารย์

บำเพ็ญทุกรกิริยา

พอถึงตำบลอุรุเวลาเสนานิคม บำเพ็ญทุกรกิริยา คือ ทรมานร่างกาย 3 วาระ

1. กัดฟันด้วยฟัน เอาลิ้นกดเพดาน จนเหงื่อไหลออกทางรักแร้
2. กลืนลมหายใจเข้าออก จนเสียงดังอื้อในหู ทำให้ปวดศีรษะ

เสียดท้อง ร้อนในพระวรกาย

12 พุทธประวัติ

3. ฉันทิละน้อย จนอดอาหารในที่สุด พระวรกายซูบผอม กระดูกปรากฏทั่วกาย เมื่อลูบชนหลุดร่วง

พิน 3 สาย

ท้าวสักกเทวราชทราบความดำริ จึงติดพินให้ฟัง มี 3 สาย
สายที่ 1 ตึงเกินไป พอดิดก็ขาด
สายที่ 2 หย่อน พอดิดไม่เกิดเสียง
สายที่ 3 ไม่ตึง ไม่หย่อน พอดิดเสียงไพเราะจับใจ
ทรงพิจารณาการบำเพ็ญทุกกรกิริยาเปรียบกับเสียงพิน

เกิดอุปมา 3 ข้อ

ครั้งนั้นอุปมา 3 ข้อปรากฏแก่พระองค์ คือ

1. สมณพราหมณ์เหล่าใด มีกายและใจยังไม่หลีกออกจากกาม พอใจ รักใคร่ในกาม ใจยังไม่สงบระงับ แม้จะบำเพ็ญเพียรจนได้รับทุกขเวทนาอย่างหนัก หรือมิได้รับก็ตาม ก็ไม่อาจจะตรัสรู้ได้ เหมือนไม้สดที่แช่น้ำ ยากที่จะสีให้เกิดไฟได้
2. สมณพราหมณ์เหล่าใด มีกายหลีกออกจากกาม แต่ยังพอใจ รักใคร่ในกาม ใจยังไม่สงบระงับ แม้จะบำเพ็ญเพียรจนได้รับทุกขเวทนาอย่างหนัก หรือมิได้รับก็ตาม ก็ไม่อาจจะตรัสรู้ได้ เหมือนไม้สดที่ยูบอบก ยากที่จะสีให้เกิดไฟได้
3. สมณพราหมณ์เหล่าใด มีกายหลีกออกจากกาม ละความพอใจ

รักใคร่ในกาม ใจสงบระงับ แม้จะบำเพ็ญเพียรจนได้รับ
ทุกขเวทนา อย่างหนัก หรือมิได้รับก็ตาม ย่อมตรัสรู้ได้
เหมือนไม้แห้งที่อยู่บนบก ย่อมสีให้เกิดไฟได้

เมื่อมิใช่ทางตรัสรู้ จึงละทิ้งการบำเพ็ญทุกกรกิริยา เพื่อบำเพ็ญ
ทางใจ และกลับเสวยพระกระยาหารใหม่

ปัญจวัคคีย์ 5 คือ โกณฑัญญะ วัปปะ ภัททิยะ มหานามะ อัสสชิ
เฝ้ารับใช้พระมหาบุรุษ หวังจะได้บรรลุธรรมตามพระองค์ พอเห็นพระ
มหาบุรุษฉันอาหารพากันคิดว่า “พระมหาบุรุษละจากความเพียรเวียน
มาเป็นผู้มักมาก” พากันหนีละทิ้งพระองค์ไปอยู่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน
เมืองพาราณสี

นางสุชาดาถวายข้าวมธุปายาส

นางสุชาดาถวายข้าวมธุปายาส

ก่อนพุทธศักราช 45 ปี ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 นางสุชาดา ธิดาเศรษฐีแห่งอุรุเวลาเสนานิคม จะทำการบวงสรวง (แก้บน) เทวดาว่า

1. ขอให้ได้สามีตระกูลเสมอตน
2. ขอให้บุตรคนแรกเป็นชาย

บัดนี้ความปรารถนาสำเร็จทุกประการ สั่งให้นางทาสีไปทำความสะอาดบริเวณใต้ต้นไทร ได้เห็นพระมหาบุรุษ สำคัญว่าเป็นเทวดา จึงรีบมาแจ้งให้กับนางสุชาดาทราบ นางจึงนำถาดข้าวมธุปายาสไปยังต้นไทร จึงน้อมถวายพระองค์ทรงรับด้วยพระหัตถ์ แล้วทรงปั้นได้ 49 ก้อน เสดวยจนหมด ถือกถาดทองคำมุงหน้าสู่แม่น้ำเนรัญชรา ทรงอธิษฐานว่า “ถ้าจะได้ตรัสรู้ ขอให้ถาดนี้ จงลอยทวนกระแสน้ำ” ด้วยอำนาจแห่งโพธิญาณ ถาดทองคำได้ลอยทวนกระแสน้ำไปไกล 80 ศอก แล้วจมลงสู่ภาคพิภพซึ่งเป็นที่อยู่ของกาฬพญานาค ทรงมั่นพระทัยว่าจะได้ตรัสรู้จึงทรงสนานพระวรกาย พักผ่อนจนถึงเวลาเย็น

ทรงลอยถาด อธิษฐานว่า ถ้าจักได้ตรัสรู้แล้ว
ขอให้ถาดนี้จลอยทวนกระแสน้ำขึ้นไป

โสถียพรหมณ์ถวายหญ้ากุสะ

ในระหว่างทางพระมหานุรุชทรงรับหญ้ากุสะจากโสถียพรหมณ์ 8 กำมือ ที่ได้โน้มถวายด้วยความศรัทธา

ทรงตรัสรู้

นำหญ้ากุสะไปปูลาดทำให้เป็นบัลลังก์ภายใต้ต้นพระศรีมหาโพธิ ทรงประทับนั่งบนบัลลังก์ แล้วทรงตั้งสัตยาธิษฐานว่า “ถ้ามิได้ตรัสรู้ จะไม่ลุกขึ้นจากโพธิบัลลังก์ ถึงแม้เนื้อและเลือดจะเหือดแห้งไปก็ตาม”

พระยวสสวัตติมารกลัวว่าจะล่วงอำนาจตน ได้ยกพลเสนามารมา ผจญพระมหานุรุชทรงระลึกถึงบารมี 10 ทศ นางวสุนธราแม่พระธรณี มาเป็นสักขีพยาน จนทำให้พระยามารพ่ายแพ้ไป

พระองค์ทรงบรรลุนิยามทั้ง 3 คือ

ปฐมนิยาม บรรลุปุพเพนิวาสานุสสติญาณ คือ ทรงมีญาณ ระลึกชาติได้

มัชฌิมนิยาม บรรลจุตูปปาตญาณ คือ ญาณรู้การเกิดและตาย สัตว์ทั้งหลายได้

ปัจฉิมนิยามบรรลอุททขยญาณ คือ ทำหลายอสงวิเลศให้ หมดสิ้นไป

เสวยวิมุตติสุข

เสวยวิมุตติสุข คือ สุขอันเกิดจากการหลุดพ้นจากอาสวะกิเลส เป็นเวลา 49 วัน สถานที่ละ 7 วัน 7 สัปดาห์ เรียกว่า สัตตมหาสถาน มีดังต่อไปนี้คือ

สัปดาห์ที่ 1 ต้นพระศรีมหาโพธิ ทรงพิจารณาปัจจุสมุปบาท โดยอนุโลมและปฏิโลม ไปตามลำดับ และทวนกลับ

สัปดาห์ที่ 2 อนิมิสสเจตีย์ อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของพระศรีมหาโพธิ ประทับยืนทอดพระเนตรดูต้นพระศรีมหาโพธิ ไม่กระพริบตา เป็นเวลา 7 วัน

สัปดาห์ที่ 3 รัตนจกกรมเจตีย์ อยู่ระหว่างต้นพระศรีมหาโพธิ และอนิมิสสเจตีย์ เดินจกกรมเป็นเวลา 7 วัน

สัปดาห์ที่ 4 รัตนฆรเจตีย์ อยู่ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ เป็นเรือนแก้วที่เทวดาเนรมิตสร้างไว้ พิจารณาอภิธรรมปิฎก เป็นเวลา 7 วัน

สัปดาห์ที่ 5 อชปาลนิโครธ (ต้นไทรเป็นที่พักของคนเลี้ยงแพะ) อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ หุหุขชาติ ชอบตวาดผู้อื่นด้วยคำว่า หี หี มาทูลถามพระองค์ถึงธรรมที่ทำให้บุคคลเป็นพราหมณ์ ตรัสตอบว่า พราหมณ์ผู้ใดมีบาปกรรมลอยเสียแล้ว ปราศจากเครื่องกิเลสเครื่องย้อมจิตให้ติดแน่น ควรกล่าวได้ว่าตนเป็นพราหมณ์โดยธรรม

สัปดาห์ที่ 6 มุจลินท์ (ต้นจิก) อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ฝนตกพรำตลอด พญานาค ได้มาขดขนดกาย แวดพระพุทธรู้เจ้าได้ 7 รอบ แผ่พังพานเหนือเศียรเพื่อปกป้องลมและฝนมิให้ต้องกาย พระองค์พอฝนหยุด ยืนประนมมือเบื้องพระพักตร์ พระองค์ทรงเปล่งอุทานว่า

ความสัจเป็น ความสุขของบุคคลผู้มีธรรมอันได้สดับแล้ว เป็นต้น

ลำดับที่ 7 ราชายตนะ (ตันเกตุ) อยู่ทางทิศใต้ มีพ่อค้า 2 คน ชื่อ ตปุสสะ และภัลลิกะ เดินทางมา ได้นำข้าวสัตตุก้อน สัตตุผง น้อมถวาย หลังจากสนทนาทั้งสองได้ขอถึงพระพุทธ พระธรรมเป็นสรณะที่พึงทางใจ และกราบลากลับพระองค์ได้มอบพระเกสาให้ 8 เส้น

พระพุทธเจ้า ทรงแสดงปฐมเทศนา ธรรมจักกัปปวัตตนสูตร
โปรดปัญจวัคคีย์

แสดงปฐมเทศนา

เลือกบุคคลที่จะโปรดแสดงธรรม

พระพุทธองค์กลับมายังอชปาลนิโครธอีกครั้ง ทรงพิจารณาธรรมที่ตรัสรู้เป็นธรรมที่ลึกซึ้งยากที่จะรู้ตาม มีพระทัยในการชวนชวนน้อยที่จะสั่งสอน ท้าวสหัมบดีพรหมทรงความดำริ จึงกราบทูลอาราธนาเพื่อทรงแสดงธรรม พระองค์ทรงเล็งเห็นคนที่มีกิเลสอาสวะน้อยอินทรีย์แก่กล้าฟังธรรมก็อาจจะบรรลุได้ ดังนั้น ทรงเปรียบเทียบบุคคลกับดอกบัว 4 เหล่า

1. อุดมวิทย์ญญ ได้แก่ บุคคลผู้มีปัญญาเฉียบแหลม เหมือนดอกบัวพ้นน้ำ พอถูกแสงอาทิตย์จักบานทันที
2. วิปจิตัญญ ได้แก่ บุคคลระดับปานกลาง เหมือนดอกบัวอยู่บนผิวน้ำ ซึ่งจักบานในวันรุ่งขึ้น
3. เนยยะ ได้แก่ บุคคลที่พอจะแนะนำได้ เหมือนดอกที่อยู่ในน้ำ จักบานในวันต่อไป
4. ปทปรมะ ได้แก่ ผู้ที่มีปัญญาด้อย จำต้องสอนเพื่อเป็นปัจจัยเกื้อหนุนในภพต่อไป เหมือนดอกบัวที่อยู่ในโคลนตม มีโรคเยื่อเป็น อาหารของปลาและเต่า

เมื่อทราบด้วยปัญญาแล้ว จึงทรงตั้งพระหฤทัยที่จะแสดงธรรมสั่งสอนมหาชน เรียกว่า ทำอายุสังฆาราชิฐาน ทรงดำริบุคคลที่จะรับฟังธรรม ตอนแรกระลึกถึงอาฬารดาบสและอุทกดาบส แต่ท่านทั้งสองได้สิ้นชีวิตไปแล้ว ต่อมาทรงนึกถึงปัญจวัคคีย์ ผู้ที่เคยอุปฐาก

เมื่อครั้งบำเพ็ญเพียร ขึ้น 14 ค่ำ เดือน 8 แห่งอาสาฬหมาส จึงเสด็จ
ดำเนินไปยังเมืองพาราณสี

ระหว่างแม่น้ำคยา กับแดนพระมหาโพธิ์ ได้พบกับอุปกะอาชีวกเห็น
พระฉวีวรรณผุดผ่อง จึงทูลถาม ท่านบวชในสำนักไหน ใครเป็นครูของท่าน
พระองค์ตรัสตอบว่า ไม่มีใครเป็นครู ตรัสรู้เอง อุปกะไม่เชื่อสิ้นศรัทธา
แล้วหลีกไป

โปรดปัญจวัคคีย์

ปัญจวัคคีย์พอเห็นพุทธองค์เสด็จมาแต่ไกล ตั้งกฎกติกาว่าจะไม่
ลุกรับ แต่จะป้อนาสนะไว้ พอพระองค์เสด็จมาถึงต่างสืบทกฏกติกาที่
นัดหมายกันไว้ พากันลุกขึ้นรับบาตรจีวร แต่ยังใช้คำพูดที่ไม่ให้ความเคารพ
ไม่สมควรด้วยคำว่า อาวุโส โคตมะ

พระองค์ตรัสบอกว่า “ดูกรปัญจวัคคีย์ตถาคตได้ตรัสรู้พระสัมมาสัม-
โพธิญาณแล้วเธอทั้งหลายจงตั้งใจฟังและปฏิบัติตามคำของตถาคตไม่นาน
ก็จะได้ตรัสรู้ตาม”

ปัญจวัคคีย์ก็กล่าวคัดค้าน “อาวุโส โคตมะ ท่านจะตรัสรู้ได้อย่างไร
ในเมื่อท่านละจากความรักมาเป็นผู้มักมาก” พระองค์ตรัสถึง 3 ครั้ง
“วาจาเช่นนี้ตถาคตเคยตรัสมาก่อนหรือไม่”

ปัญจวัคคีย์หวลระลึกถึงความหลังคิดว่า คงจะได้ตรัสรู้จริงตาม
พระวาจา จึงพร้อมกันขอประทานอภัยโทษและตั้งใจฟังธรรม

แสดงธรรมจกัปปวัตตนสูตร (ปฐมเทศนา)

ขึ้น 15 คำ อาสาฬหมาส พระพุทธองค์ทรงแสดงปฐมเทศนาชื่อ ธรรมจักรกัปปวัตตนสูตร โปรดปัญจวัคคีย์ทั้ง 5 ใจความคือ

ที่สุด 2 อย่าง บรรพชิตไม่ควรนิยมยินดี

1. กามสุขัลลิกานุโยค คือการทำตนให้พัวพันด้วยสุขในกาม
2. อตตกิลมณานุโยค คือการทำตนให้ลำบากเป็นทุกข์

ทั้งสองทางนี้ไม่ใช่ทางพระอริยะ ควรเดินสายกลางมัชฌิมาปฏิปทา หรือมรรคมรรค 8 คือ

1. สัมมาทิฏฐิ ปัญญาเห็นชอบ คือเห็นอริยสัจ 4
2. สัมมาสังกัปปะ ดำริชอบ คือดำริออกจากกาม ไม่พยายาทำ ไม่เบียดเบียน
3. สัมมาวาจา เจรจาชอบ คือเว้นจากทุจริต 4
4. สัมมากัมมันตะ ทำการงานชอบ คือเว้นจากทุจริต 3
5. สัมมาอาชีวะ เลี้ยงชีวิตชอบ คือเว้นจากการเลี้ยงชีวิตในทางที่ผิด
6. สัมมาวายามะ เพียรชอบ คือเพียรใน 4 สถาน
7. สัมมาสติ ระลึกรชอบ คือระลึกในสติปัฏฐาน 4
8. สัมมาสมาธิ ตั้งใจไว้ชอบ คือเจริญฌานทั้ง 4

และทรงแสดงอริยสัจ คือ ความจริงอันประเสริฐ 4 ประการคือ

1. ทุกข์ คือความไม่สบายกายไม่สบายใจ
2. สมุทัย คือเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์
3. นิโรธ คือความดับทุกข์
4. มรรค คือหนทางที่จะดับทุกข์

พระองค์ทรงแสดงธรรมอยู่นั้น โภณทัตญญะได้บรรลุพระโสดาบัน ได้ดวงตาเห็นธรรมว่า “สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งหมดมีความดับเป็นธรรมดา” พระองค์เปล่งอุทานว่า “อัญญาสิ วต โภ โภณทัตญญะ” แปลว่า “โภณทัตญญะ ได้รู้แล้วหนอ” คำว่าอัญญา จึงเป็นคำนำหน้าชื่อท่านตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

โภณทัตญญะทูลขออุปสัมบทพระพุทธเจ้าทรงประทานเอหิภิกขุอุปสัมปทา ด้วยพระวาจาว่า “ท่านจงเป็นภิกษุมาเถิด ธรรมอันเรากล่าวดีแล้ว ท่านจงประพฤติพรหมจรรย์ เพื่อทำที่สุดแห่งทุกข์โดยชอบเถิด” ท่านเป็นพระสงฆ์รูปแรก เป็นการเกิดขึ้นพระรัตนตรัยที่ครบสมบูรณ์ คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ และเป็นวันสำคัญทางพุทธศาสนาคือ วันอาสาฬหบูชา

แสดงอนัตตลักษณะสูตร

วันแรม 5 ค่ำ เดือน 9 แห่งเดือนสавณะ ทรงแสดงอนัตตลักษณะสูตร คือพระสูตรที่แสดงถึงลักษณะไม่มีตัวไม่มีตน ใจความคือ ชันธ 5 คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เป็นอนัตตา คือไม่ใช่ตัวตน

เป็นของไม่เที่ยงเป็นทุกข์ ปัญจวัคคีย์พิจารณาตามกระแสธรรมนั้น พ้นจาก
อาสวะไม่ถือนั่นด้วยอุปาทาน สำเร็จเป็นอรหันต์ทั้งหมด ครั้นนั้นมีพระอ
รหันต์เกิดขึ้นในโลก 6 องค์ คือ พระบรมศาสดา 1 และปัญจวัคคีย์ทั้ง 5
พระอัญญาโกณฑัญญะ 1 พระวัปปะ 1 พระภัททิยะ 1 พระมหานามะ 1
พระอัสสชิ 1

โปรดยสกุลบุตร

ยสะ เป็นบุตรของเศรษฐีเมืองพาราณสี มีปราสาท 3 หลัง วันหนึ่ง
เห็นหญิงนอนหลับมีอาการต่างๆ เกิดความเบื่อหน่าย เดินออกจากบ้าน
มุ่งหน้าทางป่าอิสิปตนมฤคทายวัน พลองบ่นว่า “ที่นี่วุ่นวายหนอ
ที่นี่ขัดข้องหนอ” พระองค์ตรัสว่า “ที่นี่ไม่วุ่นวายที่นี่ไม่ขัดข้องเชิญทางนี้เถิด
เรจักแสดงธรรมแก่ท่าน” ทรงแสดงอนุปฺพฬิกถา 5 ประการ

1. ทานกถา พรรณนาถึงการให้ การบริจาค
2. สีลกถา พรรณนาถึงการรักษากาย วาจาให้เรียบร้อย
3. สัคคกถา พรรณนาถึงสวรรค์ คือผลของการทำให้ท่าน และ
รักษาศีล
4. กามาทีนวกถา พรรณนาถึงโทษของความใคร่ในกาม
5. เนกขัมมานิสงสกถา พรรณนาถึงอานิสงส์แห่งการออกจากกาม
และอริยสัจ 4 จนทำให้ยสะได้บรรลุเป็นพระโสดาบัน

บิดายสะเมื่อไม่เห็นลูกจึงออกตามหาได้พบพระพุทธเจ้าได้
ฟังอนุปฺพฬิกถาและอริยสัจ 4 บรรลุเป็นพระโสดาบัน เป็นอุบาสกที่ถึง
รัตนตรัยเป็นที่พึ่งคนแรก ส่วนยสะได้ฟังซ้ำอีกสำเร็จพระอรหันต์

ยสะทูลขอพรว่า พระองค์ประทานด้วยพระดำรัสว่า “เธอจงเป็นภิกษุมาเกิด
ธรรมอันเรากล่าวดีแล้ว เธอจงประพฤติพรหมจรรย์เถิด”

พอตอนเช้าได้เสด็จยังบ้านบิดายสะและโปรดมารดาและ
ภรรยาเก่า ของยสะทรงแสดงอนุปฺพุพิกถาและอริยสัจ จบธรรมเทศนา
หญิงทั้งสองได้บรรลุเป็นพระโสดาบัน เป็นอุบาสิกาคณแรกของโลกที่ขอถึง
พระรัตนตรัย เป็นสรณะตลอดชีวิต

ต่อมาสหยาของยสะ 54 คน ที่ปรากฏชื่อคือ วิมลละ สุพาหุ ปุณณชิ
ควัมปติทราบชาวยสะบวช ได้เข้าเฝ้าพระบรมศาสดา ได้ฟังพระธรรม
เทศนาจบ สำเร็จพระอรหัตต์ขออุปสมบท ครั้นนั้นมีพระอรหัตต์เกิดขึ้น
ในโลก 61 องค์

ส่งสาวกประกาศพระศาสนา

มีพระสาวกพอเป็นกำลังในการเผยแผ่หลักธรรม จึงตรัสเรียก
ประชุมแล้วตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลายเราได้พ้นแล้วจากปวงทั้งปวง แม้เธอก็
เหมือนกัน เธอทั้งหลายจงเที่ยวไป เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ชนอัน
มากอย่าไปทางเดียวกัน 2 องค์จงแสดงธรรมในเบื้องต้นท่ามกลางและที่สุด”
แม้เราเองจะไปยังตำบลอุรุเวลาเสนานิคมเพื่อจะแสดงธรรม

พระสาวกทั้ง 60 รูป ได้จาริกประกาศพระศาสนาตามแคว้น
เมืองต่างๆ

โปรดภัททวคฺคีย์

พระพุทธองค์เสด็จยังตำบลอุรุเวลาเสนานิคม ระหว่างทางได้พบ ภัททวคฺคีย์ เรียกอีกอย่างว่า สหาย 30 คน ณ ไร่ฝ้าย สหายคนหนึ่งภริยาเป็นหญิงแพศยาได้ลักขโมยเครื่องประดับหนีไป ต่างพากันตามหาได้พบกับพระบรมศาสดา ได้ตรัสว่า “ท่านทั้งหลาย จะแสวงหาหญิงหรือแสวงหาตนเอง” สหายเหล่านั้นทูลว่า “แสวงหาตนเองดีกว่า” ทรงแสดงอนุปฺพุทฺธิกาและอริยสัจโปรดจนได้ดวงตาเห็นธรรม และทรงส่งไปประกาศพระศาสนา

โปรดชฎิล 3 พี่น้อง

ชฎิล 3 พี่น้อง เกิดในตระกูลกัศสปะโคตร เป็นลัทธิบูชาไฟ พี่ชายคนใหญ่คนโตชื่ออุรุเวลกัศสปะ มีบริวาร 500 คน น้องชายคนรองชื่ออนทิกัศสปะ มีบริวาร 300 คน น้องชายคนเล็กชื่อยากัศสปะ มีบริวาร 200 คน อาศัยตามค้ำแม่ น้ำติดต่อกันตามลำดับ

อุรุเวลกัศสปะ ตั้งอาศรมอยู่ที่พนาสัณท์ ตำบลอุรุเวลา

อนทิกัศสปะ ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา

คยาจักรัศสปะ ตั้งอยู่ที่ค้ำได้แห่งแม่น้ำเนรัญชรา ตำบลคยาสิละ ประเทศ

พระบรมศาสดาได้ขอพักที่โรงไฟ ได้กำจัดฤทธิ์เดชพระยานาคให้สิ้นไป ตรัสถึงความไม่มีแก่นสารของลัทธิ อุรุเวลกัศสปะและบริวารพร้อมกันล่อยเครื่องบริวารไปตามแม่น้ำ ส่วนน้องชายทั้งสองได้เห็นบริวารที่ล่อยตามน้ำรีบเข้ามาหาเห็นพีธีอเพศเป็นภิกษุ เห็นเป็นการประพฤติ

พรหมจรรย์จึงขออุปสมบท พระองค์ทรงประทานให้

พระพุทธองค์เสด็จไปยังตำบลคยาสีสะใกล้แม่น้ำคยาตรัส เรียกภิกษุมาพร้อมกัน ทรงแสดงอาทิตตปริยายสูตร คือพระสูตรที่ว่า ด้วยของร้อน คือ

1. อายตนะภายใน คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เป็นของร้อน
2. อายตนะภายนอก คือ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ และธัมมารมณ์ เป็นของร้อน
3. วิญญาน ผัสสะ และเวทนาที่เกิดขึ้นเพราะอายตนะภายใน กับอายตนะภายนอกกระทบกันเป็นของร้อน

ร้อนเพราะไฟ คือ ราคะ โทสะ โมหะ และร้อนเพราะการเกิด แก่ เจ็บ ตาย ความเศร้าโศก คร่ำครวญ ความทุกข์ ความเสียใจ และความขัดเคืองใจ จบพระธรรมเทศนาได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ทั้งหมด 1,003 รูป

เสด็จกรุงราชคฤห์

พระบรมศาสดาพร้อมด้วยภิกษุ 1,003 รูป เสด็จกรุงราชคฤห์ แคว้นมคธ ประทับ ณ ลัฏฐิวัน (สวนตาลหนุ่ม) พระเจ้าพิมพิสารพร้อม ราชบริพารเสด็จเข้าเฝ้า ราชบริพารบางคนไม่แสดงความเคารพพระพุทธ องค์ตรัสสั่งให้พระอรุณเวลกัสสปะทำความจริงให้ปรากฏ แสดงปาฏิหาริย์ เหาะขึ้นไปในอากาศสูง 7 ชั่วโมงตาล ประกาศลัทธิเก่าของตนไม่มีแก่น สาร พระองค์ทรงแสดงอนุปพุททิคา และอริยสัจ 4 จบพระธรรมเทศนา พระเจ้าพิมพิสารพร้อมบริวารบรรลुเป็นพระโสดาบัน 11 นหุต

(110,000 คน) อีก 1 (10,000 คน) นหุต ขอเข้าถึงพระรัตนตรัย

ตั้งความปรารถนาเป็นมโนปณิธาน 5 ประการ

1. ขอให้ข้าพเจ้าได้อภิเษกเป็นกษัตริย์ในแคว้นมคธ
2. ขอให้ผู้ที่เป็นอรหันต์ เสด็จสู่แคว้นของข้าพเจ้า
3. ขอให้ข้าพเจ้าได้นั่งใกล้พระองค์องค์นั้น
4. ขอให้พระอรหันต์ได้แสดงธรรมโปรดข้าพเจ้า
5. ขอให้ข้าพเจ้าได้รู้ทั่วถึงธรรมของพระอรหันต์

วันรุ่งขึ้นได้เสด็จยังพระราชนิเวศน์เพื่อรับอาหารบิณฑบาตพระเจ้าพิมพิสารจึงกราบทูลว่า “ลัฏฐิวัน” ไกลจากชุมชน ผู้มีความศรัทธาไปลำบาก หม่อมฉันขอถวายพระราชอุทยานเวพวัน (ป่าไผ่) และ

ทรงหลั่งน้ำทักษิโณทกตกที่พระหัตถ์ของพระพุทธองค์ พระองค์ทรงรับพระเวฬุวันวิหาร จึงเป็นวัดแห่งแรกในพระพุทธศาสนา

อัครสาวก

อุปติสสะและโกณฑิยะเป็นสหายกันตั้งแต่เล็ก วันหนึ่งไปเที่ยวงานมหรสพเกิดความเบื่อหน่าย

ได้พบพระอัสสสิกำลังบิณฑบาตจึงเข้าไปถาม อัสสสิตอบว่า “ธรรมใดเกิดแก่เหตุ พระศาสดาแสดงธรรมแห่งเหตุนั้น และความดับแห่งธรรมนั้น พระองค์ทรงสั่งสอนอย่างนี้” อุปติสสะได้ ดวงตาเห็นธรรมว่า

“สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งหมดมีความดับไปเป็นธรรมดา” ขอให้พระอัสสชิไปเฝ้าพระบรมศาสดาล่วงหน้าก่อน ส่วนตนจะไปแสดงธรรมให้โกณฑิมาฟัง

ทั้งสองได้ชักชวนอาจารย์สัญญาชัยแต่ได้ถูกปฏิเสธ จึงได้บิณฑบาตเฝ้าพระบรมศาสดาและทูลขออุปสมบท

พระโมคคัลลานะ อุปสมบทได้ 7 วัน บำเพ็ญเพียรบ้านกัลลวาลมุตตคาม พระองค์ทรงแสดงอุบายระงับความง่วง 8 ประการ สำเร็จเป็นอรหัตต์ ยกย่องเป็นพระอัครสาวกเบื้องซ้าย เลิศทางมฤตธิ์

พระสารีบุตรอุปสมบทได้ 15 วัน ถวายพัดพระบรมศาสดาอยู่เบื้องหลังถ้าสุกรขาตาพระองค์แสดงธรรมโปรดที่มนขเรื่ออุบายแห่งการละทิฐิ 3 ประการ สำเร็จเป็นพระอรหัตต์ ยกย่องเป็นพระอัครสาวกเบื้องขวา เลิศทางปัญญา

จาคูรงคสันนิบาต

ในเวลาบ่าย วันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 การประชุมมืองค์ 4 คือ

1. พระสาวก 1,250 รูป มาประชุมกันโดยมิได้นัดหมาย
2. พระสาวกเหล่านั้นล้วนเป็นพระอรหัตต์
3. พระสาวกเหล่านั้นบวชด้วยวิธีเอหิภิกขุอุปสัมปทา (พระพุทธเจ้าบวชให้)
4. เป็นวันพระจันทร์เต็มดวงเสวยมาฆฤกษ์

พระมหากัสสปะ

พระพุทธองค์เสด็จประทับอยู่ใต้ต้นไทร เรียกว่า พุทฺธุตตกนิโครธปิณฑลิมาณพ กัสสปโคตร เปื่อน่วยในการครองเรือนเที่ยวจาริกไปได้ พบพระพุทธเจ้าเกิดความเลื่อมใสทูลขอบวช พระองค์ทรงประทาน อุปสมบทให้โดยการประทานโอวาท 3 ข้อ ในวันที่ 8 ได้บำเพ็ญเพียรสำเร็จเป็นพระอรหันต์

เสด็จกรุงกบิลพัสดุ์

พระเจ้าสุทโธทนะพุทธบิดา มีความประสงค์จะทรงได้เห็น พระพุทธเจ้าจึงส่งคณะไป หลายคณะที่ไปฟังธรรมบรรลุเป็นพระอรหันต์ไม่ได้ทูลเชิญให้เสด็จกลับ จึงตรัสสั่งกาฬทายีอำมาตย์ และได้ทูลขออุปสมบทพอลิ้นฤดูหนาวทูลเชิญพระพุทธองค์พร้อมด้วยภิกษุสองหมื่นรูป เสด็จกลับออกเดินจากราชคฤห์ถึงกบิลพัสดุ์ 60 โยชน์ เดินวันละ 1 โยชน์เป็นเวลา 2 เดือน

พอถึงพระนครได้ประทับนิโครธาราม พวกศากยะบางท่านถือตัว ไม่ทำความเคารพ ส้าแดงปาฏิหาริย์เหาะขึ้นลอยอยู่ในอากาศ ประหนึ่งให้ละอองธุรีบาทหล่นตกลงเศียรของประยูรญาติ พอเห็นปาฏิหาริย์ได้ ประณมมือกราบไหว้ ฝนโบกขรพรรษได้ตกลง เป็นฝนที่มีเม็ดสีแดง เมื่อตกลงมา ผู้ใดปรารถนาให้เปียกก็เปียก ผู้ใดไม่ปรารถนาก็ไม่เปียก ได้ตรัสเรื่อง **พระเวสสันดรชาดก**

เข้ารุงขึ้นได้ออกบิณฑบาต พระเจ้าสุทโธทนะได้ออกมาห้ามไว้
พระพุทธองค์ได้ตรัสบอกว่า การออกบิณฑบาตเป็นกิจวัตรของสมณะ
ได้แสดงธรรมโปรด พระราชาบิดาได้บรรลุเป็นพระโสดาบัน

เสด็จแคว้นโกศล เมืองสาวัตถี

ลุทตตะ คนทั่วไปมักเรียกว่า อนาถบิณฑิกะ แปลว่า ผู้มีก้อนข้าว
เพื่อคนอนาถา วันหนึ่งไปทำธุระที่บ้านราชคฤหเศรษฐีเมืองราชคฤห์
ได้เห็นท่านเศรษฐีสละวณกับการเตรียมอาหาร ทราบความว่า
มีการถวายภัตตาหารกับพระพุทธเจ้า พอได้ยินคำว่า พระพุทธเจ้า ถึงตก
ตะลึงใครจะได้เข้าเฝ้า แต่ถูกห้ามไว้ว่าเป็นเวลาไม่ควร

รุ่งเช้าก่อนเวลาภัตตาหารท่านได้เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า ได้ฟัง
อนุปพิพาทและอริยสัจ บรรลุเป็นพระโสดาบัน อนาถบิณฑิกะเศรษฐี
รีบล่วงหน้าไปเพื่อซื้อที่ดินโดยใช้วิธีเอาเงินมาลาดลงให้เต็ม พื้นที่ อันเป็น
อุทยานของเจ้าเซต ให้บันทึกพระนามที่ชุ่มประตูลืออารามว่า “เซตวัน”

วิหารสำเร็จเรียบร้อย ก็ทูลเชิญพระบรมศาสดามาจำพรรษา ณ
เซตวันมหาวิหาร เมืองสาวัตถีทรงแสดงธรรมโปรดประชาชน พุทธบริษัท
ทั้งหลายเลื่อมใส ตั้งมั่นอยู่ในพระรัตนตรัย

พระพุทธรูปเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพาน ระหว่างต้นสาละคู่
ณ สาลวโนทยาน เมืองกุสินารา ขึ้น 15 เดือน 6

ปรินิพพาน

พรรษาสุดท้าย

พรรษาที่ 45 จำพรรษาอยู่เวฬุคาม เมืองเวสาลี ทรงประชวรอย่างหนักทรงอดกลั้นไว้ได้ จากนั้นได้เสด็จพร้อมพระอานนท์ไปยังปาวาลเจดีย์ มีพระประสงค์จะให้พระอานนท์กราบทูลอาราธนา ให้ดำรงพระชนม์อยู่ชั่วกัลปตรัสว่า “อานนท์เมืองไพศาลีนี้เป็นรมณีสถานทั้งมีปาวาลเจดีย์และโคตมเจดีย์ ที่รื่นรมย์ ถ้าผู้ใดเจริญอิทธิบาทธรรม 4 ประการ และปรารภนาจะให้อายุดำรงอยู่ชั่วกัปหนึ่ง หรือมากกว่านั้น ก็สามารถทำได้” แสดงนิมิตโอกาสถึง 3 ครั้ง แต่มารมาดลใจพระอานนท์ที่ไม่สามารถรู้ทัน จึงมิได้อาราธนาพระองค์จึงให้พระอานนท์ออกไปเสียจากที่นั่น

ปลงอายุสังขาร

เมื่อพระอานนท์หลีกไป พระยามารได้ช่องได้โอกาสรีบเข้ามาอาราธนาให้พุทธเจ้าเสด็จปรินิพพาน พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า “ดูกรมาร ท่านอย่าพยายามเลย ไม่ช้าตถาคตก็จักปรินิพพาน อีก 3 เดือนข้างหน้า” ทรงปลงพระชนม์มายุสังขาร วันเพ็ญเดือน 3 และเกิดแผ่นดินไหว

เหตุแผ่นดินไหว

พอแผ่นดินไหว พระอานนท์จึงรีบเข้ามาเฝ้าพระบรมศาสดาเพื่อทูลถาม พระองค์ตรัสถึงเหตุแผ่นดินไหว 8 ประการ

1. ผู้มีฤทธิ์ดลบันดาล

2. ลมกำเริบ

3. พระโพธิสัตว์จุติจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ปฏิสนธิในพระครรภ์

มารดา

4. พระโพธิสัตว์ประสูติกาล

5. พระตถาคตตรัสรู้

6. พระตถาคตแสดงปฐมเทศนา

7. พระตถาคตปลงอายุสังขาร

8. พระตถาคตเสด็จดับขันธปรินิพพาน

พระอานนท์จึงได้กราบทูลวิงวอนอาราธนาถึง 3 ครั้ง พระองค์ตรัสว่า เมื่อเธอไม่วิงวอนอาราธนาในเวลานั้น จึงเป็นความผิดพลาดของอานนท์ผู้เดียว นิमितโภกาสได้แสดงแก่เธอถึง 16 ครั้ง ที่เมืองราชคฤห์ 10 ตำบล และที่เมืองไพศาลี 6 ตำบล

จากนั้นเสด็จพระองค์ประทับ ณ ภูฏาคารศาลา ป่ามหาวันทรงแสดงอัปมาทธรรมแก่ภิกษุเมืองเวสาลีว่า “สังขารทั้งหลายมีความเสื่อมสิ้นไปเป็นธรรมดา ทั้งหลายจงยังกิจของตนและผู้อื่นให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาท” อีก 3 เดือนข้างหน้า พระตถาคตจักเสด็จปรินิพพาน

รุ่งเช้าเสด็จบิณฑบาต ณ เมืองเวสาลี ทรงประทับยืนหันพระวรกายดูเมืองเวสาลี พลังตรัสพระอานนท์ว่า “อานนท์ การทอดพระเนตรดูเมืองเวสาลี เป็นครั้งสุดท้ายของตถาคต” เรียกพระอาการนี้ว่า นาควาโลก หรือการดูอย่างข้าง (เหมือนเหลียวหลัง)

ประทับ ณ ภัณฑุคาม ตรัสเทศนาอริยธรรม 4 ประการ คือ ศีล
สมาธิ ปัญญา และวิมุตติ จากนั้นเสด็จไปยังหัตถิคาม อัมพคาม ชัมพูคาม
และโกคนคร ตรัสมหาปเทศ 4 เครื่องวินิจฉัยพระธรรมวินัยเสด็จสู่
เมืองปาวา

โปรดนายจุนทะ

เมื่อเสด็จถึงปาวานคร ประทับ ณ อัมพวัน สวนมะม่วงของนาย
จุนทกัมมารบุตร เข้าไปเฝ้าได้ฟังธรรมและเกิดความเลื่อมใส กราบทูลนิมนต์
เพื่อรับอาหารบิณฑบาตในวันรุ่งขึ้น

พอเช้ารุ่งขึ้นได้เสด็จไปยังบ้านนายจุนทะ ได้ตรัสกับนายจุนทะว่า
“จงถวายสุกर्मทวะแต่ตถาคตผู้เดียว และถวายอาหารอย่างอื่นอันประณีต
แด่พระภิกษุสงฆ์ ที่เหลือให้ขุดหลุมฝังเสีย นอกจากตถาคตไม่มีใคร
สามารถทำให้ย่อยได้”

ทรงพระประหาร

หลังจากฉันสุกर्मทวะแล้ว ก็ทรงพระประหารพระโรค
“โลหิตปักขันธิกภาพาธ” จากนั้นเสด็จสู่เมืองกุสินารา

พระพุทธองค์ ตรัสให้นำน้ำมาดื่ม พระอานนทกราบทูลทัก
ทานได้สดับกระแสน้ำครั้งที่ 3 จึงนำบาตรไป น้ำที่ขุ่นเพราะเกวียน
500 เล่มเป็นอัสจรรยน้ำกลับใส

พระองค์นุ่งห่มผ้าสังคิรวรรณที่ปุกกุสะ บุตรแห่งมัลลกษัตริย์น้อย
ถวาย ปราภฏว่าผิวพรรณงามยิ่งนัก ผิวกายของพระตถาคตจะผุดผ่อง 2
ประการคือ ราตรีจะได้ตรัสรู้ และราตรีจะได้ปรินิพพาน

ผลอาหารบิณฑบาต 2 คราว

อาหารบิณฑบาตมีผล 2 คราวเท่ากันคือ

1. บิณฑบาตที่พระตถาคตเจ้าเสวยแล้วตรัสรู้ (สุชาดา, มธุปายาส)
2. บิณฑบาตที่พระตถาคตเจ้าเสวยแล้วปรินิพพานด้วยอนุปาทิเสส (จุนทะ, สุกรมัทวะ)

พอถึงกาลวโนทยาน หันพระเศียรไปทางทิศอุดร ระหว่างต้นไม้
สาละคู่ทรงสำเร็จสัสสียา มีพระสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ เป็นการบรรทม
ครั้งสุดท้ายเรียกว่า อนัญฐานสัสสียา

ตรัสสรรเสริญปฏิบัติบูชา

ดอกมณฑารพได้ตกลงมาเพื่อบูชาพระตถาคต ตรัสพระอานนท์
ว่าการบูชาด้วยอามิส ไม่ได้ชื่อว่าบูชาตถาคตอย่างแท้จริง ผู้ใดก็ตามเป็น
ผู้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ผู้นั้นชื่อว่า เคารพสักการะตถาคตด้วยการ
บูชาอย่างยิ่ง

สังเขยนียสถาน 4 ตำบล

สังเขยนียสถาน 4 ตำบล คือ

1. สถานที่ตถาคตประสูติ
2. สถานที่ตถาคตตรัสรู้
3. สถานที่ตถาคตแสดงปฐมเทศนา
4. สถานที่ตถาคตปรินิพพาน

สถานที่ทั้ง 4 ตำบลนี้แล ควรที่พุทธบริษัท คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ผู้มีความเชื่อความเลื่อมใสในพระตถาคตเจ้า จะดูจะเห็น และควรจะให้เกิดความสังเวชทั่วกัน “อานนท์ ชนทั้งหลายเหล่าใดเหล่าหนึ่งได้เที่ยวไปยังเจดีย์ สังเวชนียสถานเหล่านี้ด้วยความเลื่อมใส ชนเหล่านั้น ครั้นทำกาลกิริยาลงจักเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์”

การปฏิบัติต่อสตรี

ภิกษุสงฆ์พึงปฏิบัติต่อสตรีทั้งหลายดังนี้คือ

1. ไม่เห็นเป็นการดี
2. ถ้าเห็นไม่ควรเจรจา
3. ถ้าเจรจาต้องมีสติ

การปฏิบัติต่อพุทธสรีระ

การปฏิบัติในพระสรีระโดยวิธีเป็นแบบเดียวกันกับวิธีปฏิบัติของพระเจ้าจักรพรรดิราช พันพระสรีระด้วยผ้าขาวซับด้วยผ้าสีห่อด้วยผ้าขาว 500 ชั้น อัญเชิญลงในหีบทองอันเต็มด้วยน้ำมันหอมปิดฝาประดิษฐานบนจิตกาธาน นำพระอัฐิจิตาตุบรรจุในพระสถูปเพื่อให้มหาชนได้สักการะบูชา

อุปารหบุคคล 4 จำพวก

อุปารหบุคคล คือ บุคคลผู้ควรแก่การประดิษฐานในสถูป

1. พุทธเจ้า
2. พระปัจเจกพุทธเจ้า
3. พระอรหันตสาวก
4. พระเจ้าจักรพรรดิราชา

สรรเสริญพระอานนท์

ตรัสสรรเสริญพระอานนท์ว่าเป็นยอดพุทธอุปัฏฐาก เป็นบัณฑิตประกอบบารุ่ด้วยปัญญา รู้จักกาลอันสมควร

ตรัสอดีตเมืองกุสินารา

เนื่องจากกุสินาราคือเมืองเล็ก พระอานนท์จึงกราบทูลให้เสด็จปรินิพพานที่เมืองใหญ่กว่า

พระองค์ตรัสว่า อดีตเมืองนี้ชื่อว่า กุสาวดี ยาว 12 โยชน์ กว้าง 7 โยชน์ กษัตริย์พระนามว่า พระมหาสุทนต์ ผู้มีรัตนะ 7 ประการ ทรงปกครองโดยธรรม กีก้องไปด้วยเสียง 10 ประการ เสียงช้างม้า รถ เกรวี่ (กลอง) ตะโพน พิณ ขั้บร้อง กังสดาล สังข์ และเสียงคนเรียกกันทานอาหาร

โปรดสาวองค์สุดท้าย

สุภัททปริพาชกต้องการจะเข้าเฝ้าพระบรมศาสดา แต่พระอานนท์ทัดทานไว้ พระองค์จึงตรัสสั่งให้เข้าเฝ้า แสดงธรรมโปรดสุภัททให้เกิดความเลื่อมใสขอบวช หลีกออกจากหมู่คณะบำเพ็ญสำเร็จเป็นอรหันต์เป็นอรหันต์สาวองค์สุดท้าย

ปัจฉิมโอวาท

ภิกษุทั้งหลาย บัดนี้ เราขอเตือนท่านทั้งหลาย สังฆารทั้งหลายมีความเสื่อม ความสิ้นไปเป็นธรรมดา ท่านทั้งหลายจงบำเพ็ญไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ให้บริบูรณ์ด้วยความไม่ประมาทเถิด

นิพพาน

ทรงทำปรินิพพานบริกรรมด้วยอนุปปวิหารสมาบัติทั้ง 9 ประการ โดยอนุโลมเป็นลำดับ และปฏิโลมเป็นลำดับ ออกจากจตุตถฌาน ยังไม่ทันเข้าสู่อาภาสญาณจุฬารัตนฌาน ก็เสด็จดับขันธปรินิพพาน ณ ยามสุดท้ายแห่งราตรี วันอาศารขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ก่อนพุทธศก 1 ปี ก็บังเกิดแผ่นดินไหว

สุภททอุทตมบรรพชิตจ้วงจาบพระธรรมวินัย

พระมหากัสสปะพร้อมภิกษุ 500 องค์ พบอาชีวกบอกว่า พระสมณโคดมปรินิพพานได้ 7 วันแล้ว ภิกษุที่เป็นปุณฺณกัร้องให้ พระอรหันตชีณาสพยัธรรมสังเวชให้เกิดขึ้น สุภททะได้กล่าวว่า “อย่าได้เศร้าโศกเสียใจไปเลย เราทั้งหลายพ้นแล้วจากพระมหาสมณะ ด้วยว่าพระองค์ทรงสั่งสอนสิ่งนี้ควรสิ่งนี้ไม่ควรเราทั้งหลายจำเป็นต้องทำตามจึงลำบากนัก บัดนี้ เราจะทำสิ่งใด หรือไม่ทำสิ่งใดก็ตามก็ได้ตาม ความพอใจโดยมิต้องเกรงผู้ใด” พระมหากัสสปะได้ฟังเกิดความสังเวชสลดใจ ครั้นจะยกขึ้นเป็นอธิกรณ์ เห็นว่ายังไม่สมควร

ส่วนที่ไม่ไหม้

ส่วนที่เพลิงมิได้เผาไหม้ มีดังนี้

1. ผ้าห่อหุ้มพระพุทธรูประชันโน 1 ผืน
2. ผ้าหุ้มภายนอก ผ้าห่อหุ้มพระพุทธรูประ 1 ผืน
3. พระเขี้ยวแก้วทั้ง 4
4. พระรากขวัญ ทั้ง 2
5. พระอุณหิส 1

แจกพระบรมสารีริกธาตุ

1. พระเจ้าอชาตศัตรู เมืองราชคฤห์ มคธ
2. กษัตริย์ลิจฉวี เมืองเวสาลี วัชชี
3. ศากยกษัตริย์ เมืองกบิลพัสดุ์ สักกชนบท
4. ฤๅษีกษัตริย์ เมืองอัลลกับปนคร
5. โกถียกษัตริย์ เมืองรามคาม สักกชนบท
6. มัลลกษัตริย์ เมืองปาวา มัลละ
7. มหาพราหมณ์ เมืองเวณฐทีป

สุนทรพจน์ของโทณพราหมณ์

ห้ามการวิวาทให้สงบลงได้ด้วยธรรม โทณพราหมณ์ได้กล่าวว่า “พระองค์สรรเสริญขันติความอดทนอดกลั้นต่อทุกข์และกำลังแห่งกิเลสถือเอาพระบรมสารีริกธาตุเป็นเหตุแห่งสงครามคงจะไม่ดีไม่งามเลยขอบรรดาเจ้าเมืองทั้งหลาย จงพร้อมใจกันแบ่งพระบรมสารีริกธาตุเสมอกันทุก ๆ พระนครเถิด”

เจดีย์ 4 ประเภท

1. ธาตุเจดีย์ คือพระบรมสารีริกธาตุ
2. รัम्मเจดีย์ คือพระธรรมคำสั่งสอนที่จารึกลงวัตถุ เช่น พระไตรปิฎก หนังสือ
3. บริโภคเจดีย์ คือเครื่องใช้สอยเช่นบริขาร บาตร จีวร และสังเวชนียสถาน
4. อุทเทสิกเจดีย์ คือรูปแทนพระพุทธรูป เช่นพระพุทธรูป

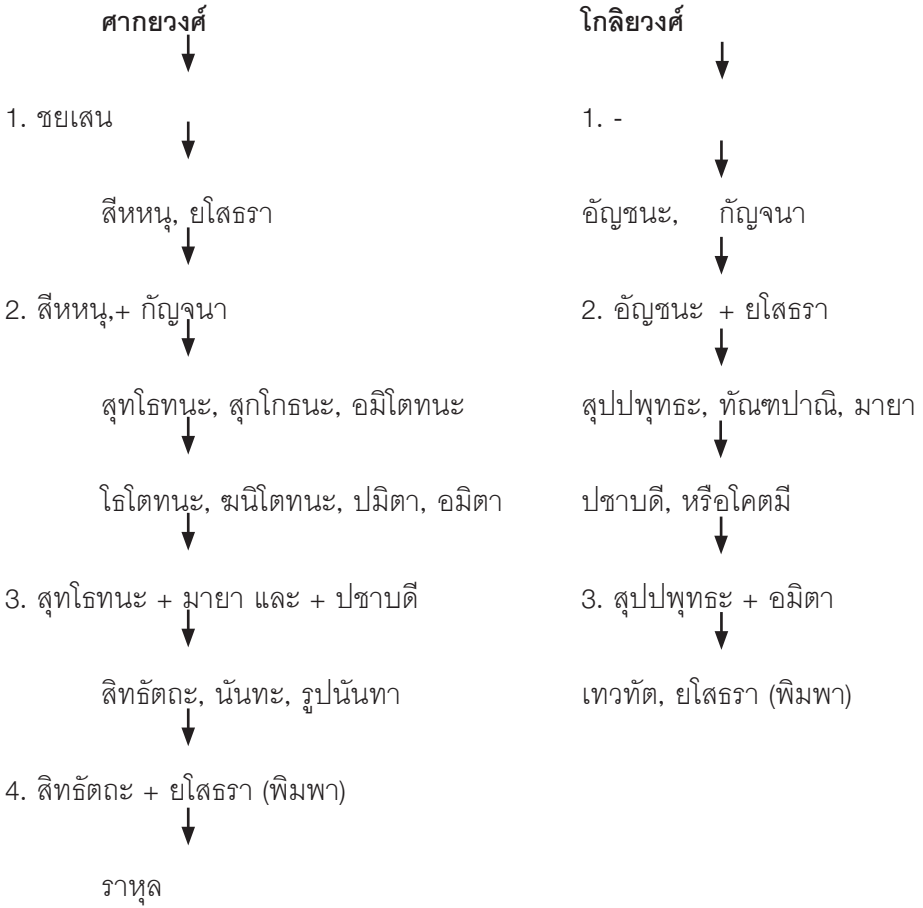
สังคายนา

สังคายนา คือการร้อยกรอง รวบรวมพระธรรมวินัยให้เป็นหมวดหมู่พอจะนับได้มี 5 ครั้ง

1. ครั้งที่ 1 กระทำที่ถ้ำสัตตบรรณคูหา ราชคฤห์ ปรากรมเหตุ พระสุภัททะ กล่าวจ้วงจาบพระศาสดา
2. ครั้งที่ 2 กระทำที่วาลุการาม เวสาลี ปรากรมเหตุ เรื่อง 10 ประการที่ภิกษุชาววัชชีว่าไม่ผิดธรรมวินัย
3. ครั้งที่ 3 กระทำที่อโศการาม ปาฏลีบุตร ปารมเหตุภิกษุปลอมบวช
4. ครั้งที่ 4 กระทำที่ถูปาราม ปรากรมเหตุที่จะประดิษฐานพระพุทธรูปศาสนาให้มั่นคงในลังกา
5. ครั้งที่ 5 กระทำที่อาโลกเลนสถาน ปรากรมเหตุที่จะไม่มีผู้ทรงจำด้วยมุขปาฐะได้ จึงได้จารึกเป็นอักษร

ภาคผนวก

ลำดับการสืบเชื้อสาย

ชื่อแคว้นและเมืองหลวง

ชื่อแคว้น

1. อังคะ
2. มคระ
3. กาสี
4. โกศล
5. วัชชี
6. มัลละ
7. เจตี
8. วังสะ
9. กุรุ
10. ปัญจาละ
11. มัจฉะ
12. สุรเสนะ
13. อัสดกะ
14. อวันตี
15. คันธาระ
16. กัมโพชะ

ชื่อนครหลวง

- จำปา
- ราชคฤห์
- พาราณสี
- สาวัตถี
- เวสาลี
- กุสินารา, ปาวา
- โสตถิวัตติ
- โกสัมพี
- อินทปัตตะ
- กัมปิลละ
- สาคละ
- มถุรา
- โปตนะ หรือโปตลิ
- อุชเชนี
- ตักกสิลา
- ทวารกะ

และที่นอกเหนือจาก 16 ชนบท

1. ลักกะ	กบิลพัสดุ์
2. โกลิยะ	เทวทหะ หรือรามคาม
3. ภัคคะ	สุงสุमारคิระ
4. วิเทหะ	มิถิลา
5. อังคุตตราปะ	เป็นนิคมชื่อ อาปณะ

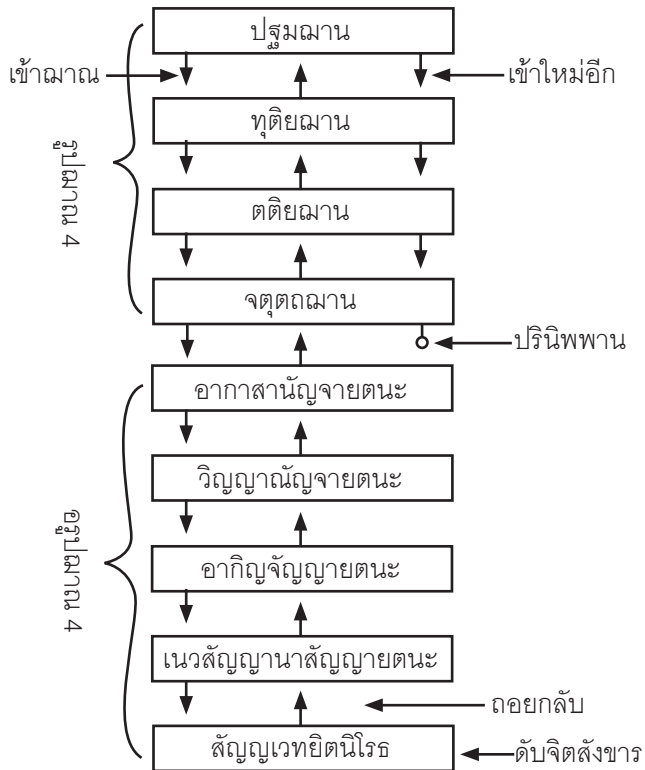
อายุลำดับเหตุการณ์พุทธประวัติ

- 3 วัน อสิตดาบสเข้าเฝ้า
- 5 วัน ทำนายพระลักษณะและขนานพระนาม
- 7 วัน พระมารดาทิวคต
- 7 ปี ศึกษาศิลปวิทยา พระบิดาโปรดให้ชุดสระ 3 สระ
- 16 ปี อภิเษกสมรสกับพระนางพิมพา
- 29 ปี ออกบวช
- 35 ปี ตรัสรู้
- 80 ปี เสด็จดับขันธปรินิพพาน

สถานที่สำคัญ

- สวนลุมพินี สถานที่ประสูติ
- พุทธคยา สถานที่ตรัสรู้
- ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน สถานที่แสดงปฐมเทศนา
- ศาลวโนทยาน สถานที่ปรินิพพาน
- มกุฏพันธเจดีย์ สถานที่พระถวายพระเพลิงพระพุทธสรีระ

การเข้าฌานปรีนิพพานของพระพุทธเจ้า

บันทึก

บันทึก

บันทึก

บันทึก

ขอเชิญทำบุญซื้อที่ดิน
สร้างวัดไทยโพธิวิหาร พุทธคยา อินเดีย
เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ชื่อบัญชี พระครูวินัยธรกิตติพงษ์ ทอมดอก
เลขที่ 758-2-00337-4
ธนาคารกสิกรไทย สาขาเซ็นทรัล ปิ่นเกล้า

โทร 02-8845683-6, 081-9944790 www.watthaibodhi.com

ประเทศไทย... ชมรมธรรมพรหมชาไทย-อินเดีย 71/4 ถนนบรมราชชนนี
แขวงอรุณอมรินทร์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700
โทร. 02-8845683-6, 081-9944790 แฟกซ์: 02-8845682

อินเดีย... WatThaiBodhi Vihara India Gaya Bihar, pin-824231 India
E-mail: watthaibodhi@hotmail.com
www.facebook.com/watthaibodhi.vihara
www.watthaibodhi.com Tel. +91912562984

